

Omek

Jitró 5786
2026. február 5.

V. évfolyam, 14. szám

Igaz-e, hogy a zsidóság nem térítő vallás?

Mi a közös pont a mostani hetiszakaszunk különböző elbeszélései között?

Elsőként **Jitrót**, Mózes apósát látjuk, amint feleségével, **Ciporával** és két fiukkal meglátogatja Mózeset. Utána tanácsot ad a nép vezetésével kapcsolatban, végül pedig a Tóraadásról, a **Szináj hegyi kinyilatkoztatásról** olvasunk.

A közös nevező: a betérés: Jitró és Cipóra a hagyomány szerint maguk is betértek, formálisan is csatlakoztak a zsidósághoz.

Jitrónak maga Mózes meséli el, hogy mi történt velük:

„És elmesélte Mózes apósának mindent, amit tett az Örökkévaló Fáraóval és Egyiptommal, Izrael számára.” (Mózes 2., 18:8)

Rási magyarázata szerint pontosan azért tette ezt, hogy a betérésre ösztönözze őt:

„Azért, hogy közelebb húzza a szívét a Tórához.” (Mechilta alapján)

A **Tóraadást** pedig sok szempontból úgy tekintjük, mint egy nagy, kollektív betérést:

„Három dologgal lépett Izrael szövetségre: körülmetélkezéssel, megmerítkezéssel és áldozattal.

IMPRESSZUM

Az *omek* szó jelentése: mélység. Elgondolkodtató, inspiráló, a tórai és rabbinikus irodalomból építkező témák, üzenetek, napjaink számára.

Kiadó: Bét Jehuda Közösség

Székhely: 1074 Budapest, Rumbach Sebestyén u. 11-13.

Felelős kiadó-szerkesztő: Szántó-Várnagy Binjomin

Lapterv: Novák Tamás

Borítókép: Wikipédia

Terjesztés: Vida Ákos

Megjelenik 100 példányban.

ISSN 3058-051X (Nyomtatott)

ISSN 3058-0609 (Online)

Csatlakozz az OMEK támogatói

köréhez! Támogasd havonta a nyomtatást, és részesülj kedvezményekben. *További részletek:*

<https://orti.hu/omek-tamogatok>

A körülmételkezés még Egyiptomban történt meg [...] a megmerítkezés a pusztában, a Tóraadás előtt [...]

És ugyanígy a későbbi nemzedékekben, amikor a más népekből valóak szövetségre akarnak lépni, és a Teremtő Jelenlétéhez csatlakozni, magukra venni a micvák jámrát, szükséges a körülmételkezés, megmerítkezés és az áldozat.” (Rámbám, Iszuré Biá 13:1-4, Keritot 9a alapján)

Rámbám szavaiból kiderül, hogy a betérés a zsidóságban nem valamiféle „szükséges rossz” (ahogyan egyesek tévesen gondolják), hanem alapvető elv.

Jitró lánya, Mózes felesége, **Cipóra** szintén betért volt. Rási magyarázata szerint formailag az ő betérése is a Tóraadáskor történt meg¹.

Akkor vajon miért terjedhetett el az a nézet, hogy „a zsidóság nem térítő vallás”? Egyáltalán, ez igaz a Talmud és a halacha fényében?

Való igaz, hogy a Talmud előírja, hogy a betérni vágyó szándékát azáltal igyekezzük tisztává tenni, hogy a nehézségekkel is szembesítjük:

„Tanították mestereink: egy jövevény, aki ebben az időben akar hozzánk csatlakozni, ezt mondjuk neki: mit láttál, hogy betérni jöttél? Vajon nem tudod, hogy Izrael ebben az időben üldözött, elnyomott, és szenvedések jönnek rájuk?

Ha azt mondja: tudom én, és nem vagyok rá érdekes, akkor azonnal elfogadjuk őt.” (Jevámot 47a)

Rási megmagyarázza a betérni szándékozó elsőre furcsának tűnő válaszát:

„Nem vagyok méltó arra, hogy csatlakozzak hozzájuk a szenvedéseikben, és bárcsak kiérdemelhetném azt.”

Ennek a beszélgetésnek a célja világos: mind a közösség, mind a betérő egyén szempontjából kulcsfontosságú, hogy „nyílt lapokkal játszunk”: pontosan tudnia kell, hogy mi az, amit magára vállal.

Ebben az értelemben valóban nem vagyunk „térítő vallás”: nem az az elsődleges célunk, hogy minél többen térjenek be, és nem is mi megyünk hozzájuk. Viszont az, aki magától ismeri fel a Tóra szépségét, és meggyőződünk a szándékainak a tisztaságáról, azt igenis a közösség integráns tagjává tesszük.

A közkeletű vélekedéssel ellentétben azonban nem szerepel ebben a szövegben az, hogy háromszor el kell tanácsolni a betérőt.

Sem itt, sem a Rámbám, sem a Sulchán Áruch vonatkozó részeiben nem találhatunk ilyen kitélt (ld. Iszuré Biá 14:1, JD 268:2). Akkor mégis mi lehet az eredete?

A betérés talán leghíresebb bibliai előképe Rut könyvében található meg. Ebben valóban azt találjuk, hogy Naomi három alkalommal is említi Rutnak, hogy térjen vissza, azaz ne tartson vele (ami a rabbinikus értelmezés szerint a betéréssel jelentene egyet). A Midrás is így értelmezi ezt:

„Rabbi Smuel bár Nachmani Rabbi Judán beRabbi Chanina nevében mondta: három helyen áll, hogy ’térj vissza’, megfelelően annak a három alkalomnak, amikor eltanácsoljuk a betérni szándékozót, de ha tovább erősködik, elfogadjuk őt.” (Rut Rábá 2:16, Rut 1:8-12 alapján)

Ez alapján azonban kérdéses, hogy vajon a gyakorlatban elküldheti-e a rabbi háromszor a betérőt?

Igaz, hogy a midrás említi, de a midrás nem forrása a halachának – a poszékok [rabbinikus döntéshozók] fentebb említett könyvei nem ír-

¹ Ld. Szanhedrin 82a DH „bát Jitró”. Ezt Rási annak kapcsán fejti ki, hogy Zimri és Kozbi, akiket Pinchász később megbüntetett, Mózeset vádolták azzal, hogy miközben ő maga „vegyesházasságban” él, másoknak megtiltja azt (ld. Mózes 4., 25:6). Rási magyarázatának nehézsége, hogy ő maga más helyen úgy magyarázza, hogy Cipóra csak később, a Tóraadás után csatlakozott Izrael népéhez (ld. Mózes 2., 18:13).

ják ezt a törvényt, pedig a midrás szövegét nyilvánvalóan ők is ismerik.

Pontosan erről a témáról ír *Yona Reiss rabbi* (1966-), amerikai *áv bét din* és *ros jesiva* cikkében (*Rus and the Three Time Rejection Rule*, cRC, *Divrei Torah for Shavuot* 5782).

Végül arra a következtetésre jut, hogy a talmudi szöveget közelebbről olvasva igenis találhatóak benne olyan elemek, amiket megfeleltethetnénk a három visszautasításnak (pl. a micvák súlyának ismételt említése), így „látszólag bőséges támaszték van arra”, hogy így cselekedjünk.

Ez azt jelenti, hogy ha egy rabbi úgy dönt, hogy a jelentkezőt e hagyománynak megfelelően háromszor visszautasítja, azt megteheti, van mire támaszkodnia.

Ha azonban nem utasítja vissza, akkor látszólag még ennél is stabilabb alapokon áll: ezzel ugyanis a Talmud és a nagy törvénykező rabbik (*Rámbám, Sulchán Áruch*) véleményét követi.

Szerény véleményem szerint a visszautasítás maga egy igen érzékeny dolog. Még ha úgy is döntünk, hogy ezt tesszük, akkor is csak nagy óvatossággal tegyük.

Ha például úgy tűnik kívülről, mintha a betérő személyével lenne problémánk, akkor hazudunk, félrevezetjük őt. Azt az érzést keltjük benne, mintha valami „baj” lenne az ő személyiségével² (vagy éppen a miénkkel?).

Az is egy probléma ezzel az eljárással, hogy „színdarabot” csinál a betérés egyébként komoly és jelentős eljárásából. Kifelé azt az érzetet kelti, hogy a Tóra törvényei – *chász vesáalom! I-ten óvjon* – egy vicc, amit mi magunk sem gondolunk komolyan.

Ha egy rabbi mindezek után mégis a bibliai példát követve Naomi útját követné, ne feledje:

a Tóra jelentősebb Rut könyvénel, Mózes jelentősebb Naominál, és ott nem visszautasítást, hanem éppen ellenkezőleg: bátorítást találunk, amikor Jitró szívét éppen közelebb akarta húzni a Tórához és a micvákhoz – azaz a betéréshez.

HALACHA

Mi a teendő, ha ima közben kimegy a minjen?

Kisebb közösségekben gyakori szituáció, hogy miközben éppen megvan az imádkozáshoz szükséges tíz felnőtt zsidó férfi [*minjen*], egyvalaki kimegy a helyiségből, így az ima – látszólag – nem mondható tovább.

Dávár sebikedusá, azaz szentségben mondható dolgok, így például *Borchu, Kádis, Kedusá, Ámidá* ismétlése, Tóra olvasása, hogy csak a legfontosabbakat említsük, mind-mind megkövetelik a *minjen* jelenlétét.

A jó hír az, hogy minden olyan folyamatot, amit minjennel kezdtünk meg, be is fejezhetünk:

„Ha elkezdte mondani a kádist vagy a kedusát amikor megváltak tízen, és néhányan kimentek, befejezzük a megkezdett mondást, feltéve, hogy a többség bentmaradt.” (*Sulchán Áruch OC 55:2*)

Meglepő módon ebben az esetben a többség valóban csupán 6 főt jelent (annak ellenére, hogy más ügyben jól látható, 7 fős többséget

² Különösen problémás volna így cselekedni azon vélemény alapján, mely szerint az *áhávát hágér* – a betérő szeretetének tórai micvája már abban a pillanatban elkezdődik, amikor a betérő kifejezte a szándékát a betérésre.

Így tűnik a *Széfer HáChinuch* 431 logikája alapján, amit *Rabbi Mordechai Torczyner: Is Conversion a Mitzvah?* című előadásában (2016. november 20., 50. perc körül, yutorah.org) értelmezett így. (Jelen cikk írásakor emailben megkerestem az előadót, hogy küldjön további forrást is, ami alátámasztja ezt az olvasatát.)

követelünk meg – *Misna Berura 55:11*). Kimenni viszont tilos, hacsaknem nélkülünk is megmarad a *minjen* (*Remo*).

Hasonló a helyzet az ima más részeinél is:

„**Ha elkezdte mondani az Ámidá elejét** [Ávot], és kimentek néhányan, akár a Kedusát is befejezheti.” (*OC 55:3*)

A *Misna Berura* a *Mágén Ávráhám* nevében írja, hogy az egész imát is befejezheti – a Kedusát csak a szigorúsága miatt emelte ki a *Sulchán Áruch* (*55:15*).

Hasonlóan, a **megkezdett Tóraolvasást** is szabad befejeznünk, de a háftárába már ne kezdjük bele, csak ha megvagyunk tízen (valamint további „extra” felhívottakat se iktasunk ilyenkor be – ld. *Misna Berura 55:6, Dirsu*).

Időpontok Budapesten:

Gyertyagyújtás **péntek este**: 15:51 és 16:34 között.
Szombat kimenetele: 17:42.

Péntek este 18:00-tól Kábálát Sábát.

Szombat reggel 9:00-tól ima, Tóraolvasás, majd kidus (lakoma után *mincha*).

A *Smá Jiszráelt* olvassuk el legkésőbb *szombat reggel* 9:29-ig.

Hétköznapi délutáni tanulások hétfőtől csütörtökig mindennap 16:00-kor, a Nagy Fuváros utcai zsinagógában, a délutáni ima előtt vagy online: <https://t.me/betjehuda>.

Korábbi felvételek, támogatás: <https://www.patreon.com/cw/Binjomin>

Sábát sálom! Gut sábesz!

AZ OMEK MAGAZIN V. ÉVFOLYAM 14. SZÁMÁT
GYERMEKEI ÉS UNOKÁJA ADOMÁNYOZTÁK

Jekutiél Mose ben Jichák

Szepesi György áldott emlékére,
akinek február 3-án (Svát 16.) volt a 29. jorcájtja.

Legyen a tanulásunk, inspirációnk a lelke felemelkedésére!